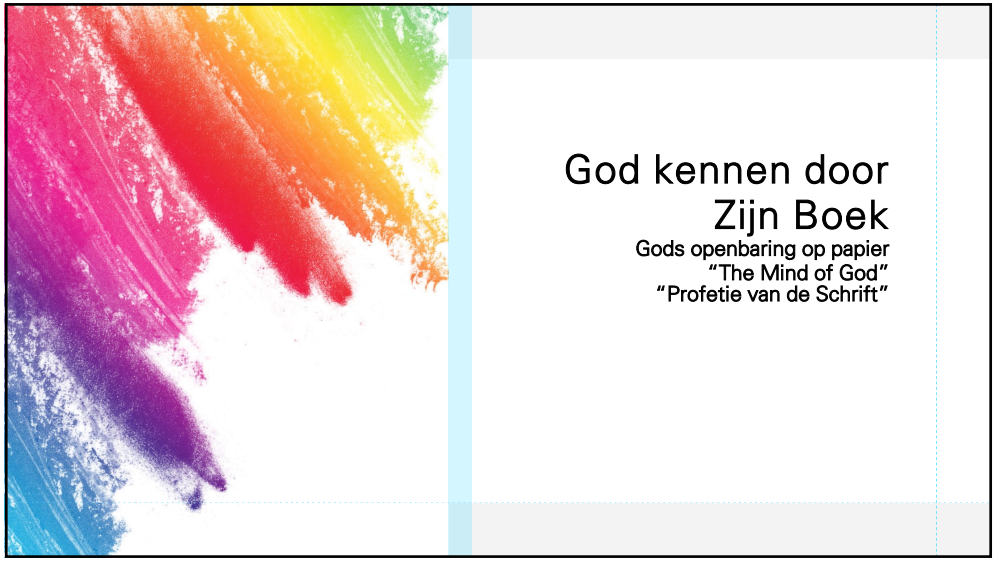

God kennen door
Zijn Boek
Gods openbaring op papier
"The Mind of God"
"Profetie van de Schrift"

1

Waarom zou je vertrouwen op zo'n oud
Boek en erin willen lezen?
OT:
± 3500 (1450 v.Chr. Mozes) – 2500 (434 v.Chr.
Maleachi) jaar oud
NT:
± 2000 jaar oud (1e eeuw AD; Apostelen e.a.)

2

Antwoord:

Omdat God 'm schreef (2Tim.3:16, 2Pe.1:20-21, 1Cor.2:7-12).
Dus is het waar (Num.23:19, Titus 1:2).
Dus is het betrouwbaar (Ps.93:5).
Dus is het gezaghebbend (Ps.119:9).

3

De Schrift: Gods gezag in ons midden

* In deze tijd van meningen en beweringen, politieke ideologieën (Marxisme, communisme, kapitalisme, islamisme) is er één Boek dat waar is: De Schrift.
* Je hoeft niet te buigen voor wat anderen zeggen.
* Niemand heeft het recht zijn wil aan je op te leggen.
* Alleen God mag dat.
* Met de Bijbel heb je het hele spreken van God in je hand.
* Wat zegt Gód?
* De enige maatstaf voor je christen-zijn ("regulae fide").

4

De Schrift: Gods Zelfopenbaring op papier

* God vertrouwde Zijn gedachten en affecties aan het papier toe.
* Het is mogelijk Hem te kennen.
* Wat in Hem omgaat.
* Wat Hem bezighoudt.
* Waar Hij van houdt.
* Waar Hij een hekel aan heeft.
* Hoe Hij naar dingen kijkt.
* Waar Hij op uit is.
* Zijn passies, Zijn plannen, Zijn affecties, interesses.
* Zijn frustraties, Zijn verontwaardiging, wat Hem kwaad maakt.

5

Lyrisch over de Schrift?

De Psalmist was dat:
"Te middernacht sta ik op om U te loven voor Uw rechtvaardige verordeningen" (Ps.119:62).

6

Lyrisch over de Schrift?

* Meest verkochte Boek ter wereld: In 2019 een record: > 40 miljoen exemplaren verkocht.

* Meest bevochten Boek: "Battle for the Bible" omdat de slang Gods waarheid verdraait sinds Genesis 3.

* Meeste invloed: Talloze mensenlevens veranderd, hele samenlevingen bepaald, beschavingen gevormd, culturen geschreven (Tora).

* Een fenomenaal uniek Boek: ± 1500 jaar, ± 40 auteurs die elkaar niet kenden, 3 continenten, woelige tijden, bloeiende ontwikkelingen, broeierige oorlogen, uiteenlopende talen en culturen, toch is er een naadloze, foutloze eenheid in de boodschap!
    -Vergelijk dat met de Koran (1 man), het Boeddhisme (1 man) of de Veda's van 49 miljoen goden van het Hindoeïsme die elkaar allemaal tegenspreken en onderling oorlog voeren.
    -"Intertextuality" (Dr.J.Scheetz).

7

Lyrisch over de Schrift?

* Profetisch Boek: Zo'n 80%(v/d 2500-3000 profetieën (soms > 1000 jaar oud, Gen.3:15, Deut.18:15!) is al uitgekomen. Zou de rest dan niet ook uitkomen?

* Makkelijk leesbaar/toegankelijk Boek: Een voor iedereen begrijpelijke, eenvoudige, logische verklaring van de werkelijkheid waarin wij ons bevinden (God, schepping en de menselijke zondige situatie).

* Bemoedigend Boek: Een powertekst voor elke dag. Alles komt goed. Hij is voor je, niet tegen je.

* Confronterend Boek: Je komt jezelf erin tegen. Spiegel (Jak.1:23).

* Eerlijk Boek: Als mensen het geschreven hadden…

* Bloemrijk literair Boek: 3 literaire stijlen, 7 genres, 62 andere vormen.

8

Hoe kwamen we aan de bijbel?

9

Vier teksten voor in je vingertoppen:
2Tim.3:16
2Pe.1:20-21
1Cor.2:7-12
Num.23:19

10

Vier elementen (ontstaan + samenstelling):
Openbaring
Inspiratie
Tekstkritiek
Canon

11

1. Openbaring:
De tekst is “door God ingegeven”
“God-geademd”
(2Tim.3:16)
θεόπνευστος

12

2 Timoteus 3:16-17

16 Elk van God ingegeven schriftwoord is ook nuttig om te onderrichten,
te weerleggen, te verbeteren en op te voeden in de gerechtigheid,
17 opdat de mens Gods volkomen zij, tot alle goed werk volkomen
toegerust.

Grieks: "God-geademd"
"πᾶσα γραφὴ θεόπνευστος"
θεός: God.
πνευμα: Geest, Adem, Wind.

13

De Schepping: Algemene openbaring van wie Hij is. Zijn Wezen, Zijn Natuur (Ps.19:1-6).

* De schepping roept dat er een God is.
* God wil gekend worden.
* God wilde niet de Grote Onbekende blijven.
* Hij wil affectie voor Hem bij ons losmaken. Hij wil ons veroveren.
* Hij laat Zich kennen.
* Het is mogelijk om Hem te kennen, up close.
* Psalm 19:1-6, Rom.1:19-21.
* Iédereen kan Hem kennen.

* "Creation Calls" (Brian Doerksen): "How can I say there is no God when all around creation calls?! …" zingt Brian Doerksen. De schepping roept dat er een God is, zeggen Psalm 19 en Rom.1:19-21. Je kunt Hem niet ontkennen.
* De specht, een eischil, een ijsvogel, een eekhoorn. ☺

14

De Schrift: Speciale openbaring van wat in God omgaat (Psalm 19:7-12)

* God wil gekend worden. Dus schreef Hij ons een Boek.
* De schepping is Gods openbaring in de natuur, de geschiedenis openbaring van Gods trouw, Jezus is Gods openbaring in Persoon, de Schrift is Gods openbaring op papier.
* Specifieke openbaring van Zijn karakter, gedachten, enz.

* Op de pagina's van de Schrift bonst het hart van God, ontdek je de plannen van God, gedachten van God, wil van God, affecties en passies van God, frustraties en verontwaardiging van God, … enz.
* Elke bladzijde is een openbaring van God: Zijn hart, Zijn wil, Zijn gedachten enz.

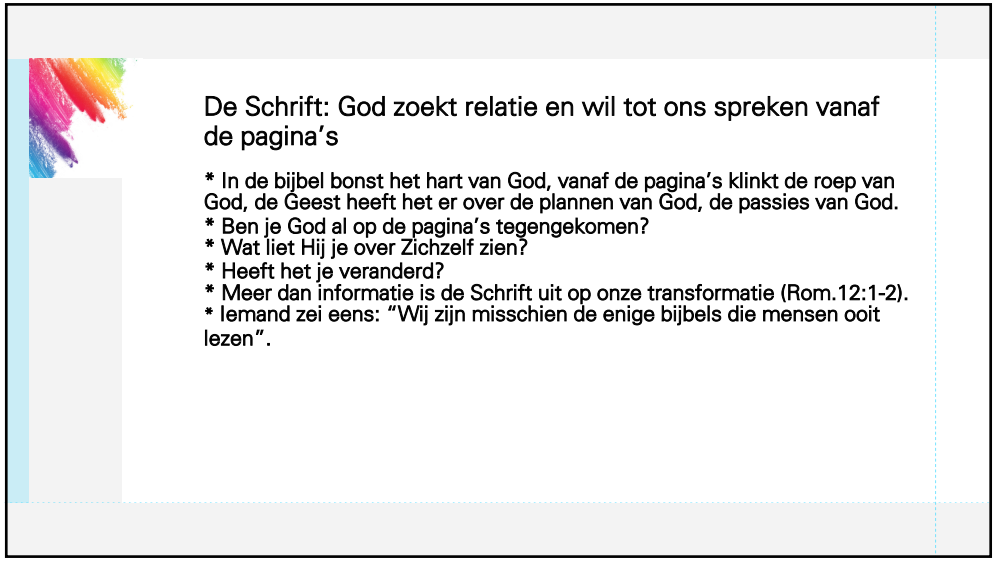
* 1Cor.4:1, Rom.11:25-27, Amos 3:7, Ps.25:14: God heeft Zijn geheimenissen aan ons toevertrouwd.

15

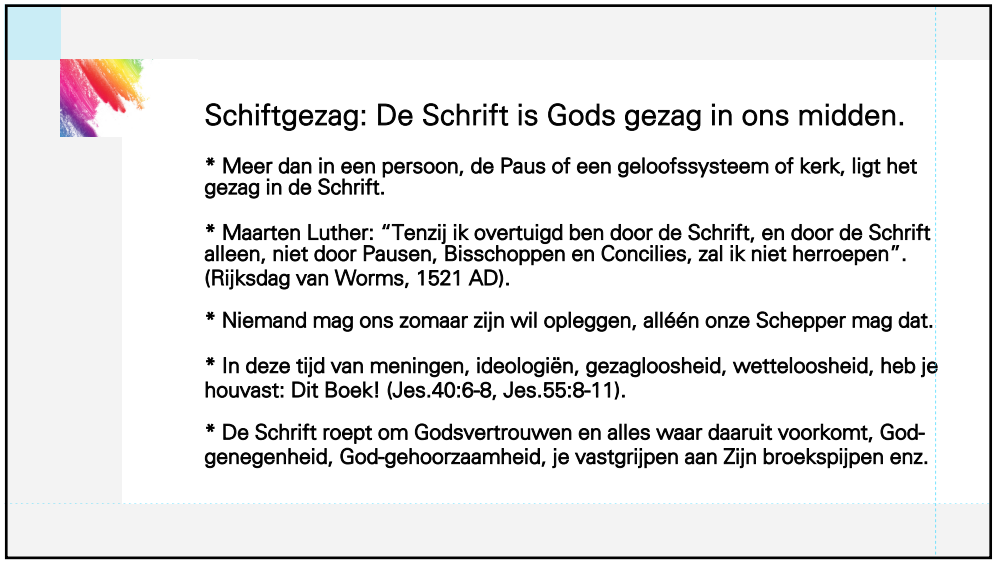
De Schrift: God zoekt relatie en wil tot ons spreken vanaf de pagina's

* In het Boek van God ontmoet je de God van het Boek.
* Je komt Hem tegen op iedere bladzijde.
* Wanneer je erin leest, wordt je door Hem gegrepen.
* Kom, Heilige Geest.
* Als je van God houdt, dan hou je van Zijn Boek.
* Wij zouden mensen van het Boek moeten zijn.
* God de geheel Andere (transcedente God).

16

De Schrift: God zoekt relatie en wil tot ons spreken vanaf de pagina's
* In de bijbel bonst het hart van God, vanaf de pagina's klinkt de roep van God, de Geest heeft het er over de plannen van God, de passies van God.
* Ben je God al op de pagina's tegengekomen?
* Wat liet Hij je over Zichzelf zien?
* Heeft het je veranderd?
* Meer dan informatie is de Schrift uit op onze transformatie (Rom.12:1-2).
* Iemand zei eens: "Wij zijn misschien de enige bijbels die mensen ooit lezen".

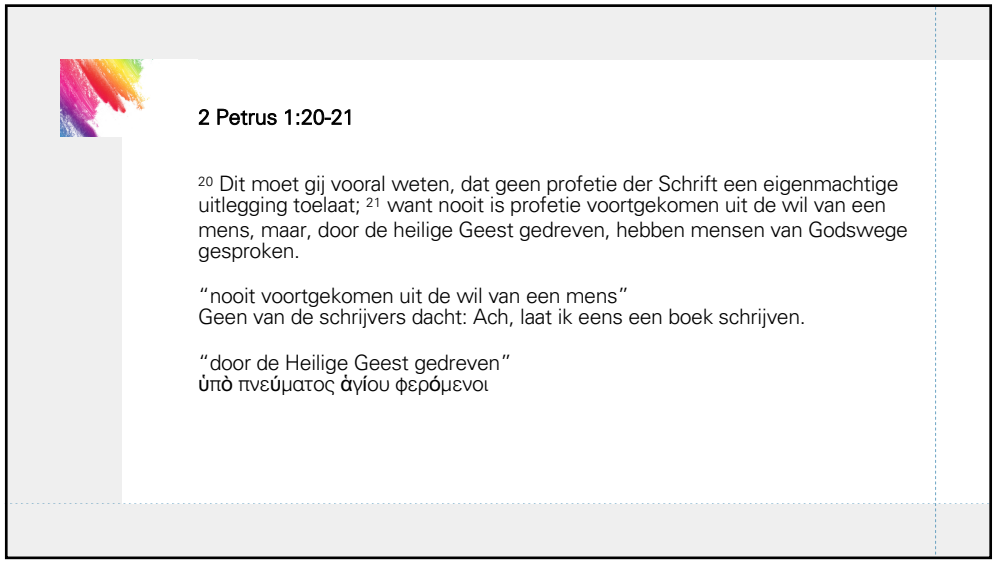
17

Schiftgezag: De Schrift is Gods gezag in ons midden.
* Meer dan in een persoon, de Paus of een geloofssysteem of kerk, ligt het gezag in de Schrift.
* Maarten Luther: "Tenzij ik overtuigd ben door de Schrift, en door de Schrift alleen, niet door Pausen, Bisschoppen en Concilies, zal ik niet herroepen". (Rijksdag van Worms, 1521 AD).
* Niemand mag ons zomaar zijn wil opleggen, alléén onze Schepper mag dat.
* In deze tijd van meningen, ideologiën, gezagloosheid, wetteloosheid, heb je houvast: Dit Boek! (Jes.40:6-8, Jes.55:8-11).
* De Schrift roept om Godsvertrouwen en alles waar daaruit voorkomt, God-genegenheid, God-gehoorzaamheid, je vastgrijpen aan Zijn broekspijpen enz.

18

2. Inspiratie:
De tekst is door Gods Geest geïnspireerd.
“door de Heilige Geest gedreven”
(2Pe.1:20-21)
Φερόμενοι

19

2 Petrus 1:20-21
20 Dit moet gij vooral weten, dat geen profetie der Schrift een eigenmachtige uitlegging toelaat; 21 want nooit is profetie voortgekomen uit de wil van een mens, maar, door de heilige Geest gedreven, hebben mensen van Godswege gesproken.
“nooit voortgekomen uit de wil van een mens”
Geen van de schrijvers dacht: Ach, laat ik eens een boek schrijven.
“door de Heilige Geest gedreven”
ὑπὸ πνεύματος ἁγίου φερόμενοι

20

Woordelijke inspiratie.

* Schrijfproces: "Door de Heilige Geest gedreven, hebben mensen van Godswege gesproken" (2Pe.1:20).

* Dat wil zeggen: De schrijvers kozen -onder inspiratie van de Heilige Geest- tijdens het schrijven precies die woorden die God wilde dat zij zouden gebruiken om Zijn gedachten te communiceren.

* Zoals een zeilboot wordt voortgedreven door de Wind.

* Geen mechanisch dictaat (vgl. Mohammed, Koran): Gods Geest dicteerde niet maar dirigeerde.

* Hij liet de persoonlijkheid van de schrijver intact. Marcus leest anders dan Mattheus of Lucas.

* Je herkent de schrijver dus aan zijn schrijfstijl en andere typerende karakteristieken.

21

Woordelijke inspiratie: Wat betekent dat voor ons?

* Je kunt niet zomaar je eigen interpretatie geven (2Pe.1:20): Wij willen God geen woorden in de mond leggen die Hij nooit heeft gesproken.

* Wij willen exegese doen (uit de tekst halen wat God erin gezegd heeft), geen eisegese (in de tekst leggen wat wij zelf denken).

* Dat vraagt om objectiviteit. Objectiviteit is ter discussie. Er is altijd wel een tekst te vinden die lijkt te zeggen wat jou uitkomt, wat je graag wil dat het zegt.

* Een woordstudie doen is de moeite waard.
  -"Woorden geven uitdrukking aan betekenis".
  -"Words can be pregnant with meaning" (Dr.Drake Williams).
  -Voorbeeld: "Gezellig"? Of Spr.3:7-8.

* Syntax, grammaticale vormen en woordvolgorde zijn relevant (exegese).

22

Woordelijke inspiratie: Wat betekent dat voor ons?

Voorbeelden:

* Joh.1:1: Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος, καὶ ὁ λόγος ἦν πρὸς τὸν θεόν, καὶ θεὸς ἦν ὁ λόγος.
  -Woordvolgorde: "God" staat eerder.

* Lukas 23:44: "Voorwaar Ik zeg je heden met Mij zul je in het Paradijs zijn"
  -In de Griekse Codex ontbreken de komma's.
  -Wat zegt Jezus hier nu?

* Exodus 19:17: "… zij stelden zich op onder aan de berg".
  -בְּתַחְתִּית הָהָר
  -Eén orthodoxe rabbijn rekt het wel erg op. Hij stelt dat …

23

* Spreuken 31:10: אֵשֶׁת־חַיִל מִי יִמְצָא
  -"Degelijke huisvrouw"? (NBG)
  -"Isha" = vrouw.
  -"Chayil" = deugd, uitmuntend, power (Ruth 3:11).

* Maleachi 2:16: כִּי־שָׂנֵא שַׁלַּח אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
  -"Ik haat de echtscheiding"?
  -"Ik haat het wegzenden": כִּי־שָׂנֵא שַׁלַּח
  - Er was iets anders aan de gang, waar ook Nehemia kwaad over was (Neh.13).

24

* Gal.2:19/20: ὃ δὲ νῦν ζῶ ἐν σαρκί, ἐν πίστει ζῶ τῇ τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ τοῦ ἀγαπήσαντός με καὶ παραδόντος ἑαυτὸν ὑπὲρ ἐμοῦ.

- Wat staat hier?:
-"leef ik dóór het geloof ín de Zoon" (NBG)?
-"leef ik ín het geloof ván de Zoon" (Will95)?
-"leef ik in het geloof in de Zoon" (Will2014)
- Is geloof hier functioneel of relationeel? Beide?
- Omdat de Zoon erin gelooft en er alles voor over had mij te redden, geloof ik er ook in.

* Rom.11:23: κἀκεῖνοι δέ, ἐὰν μὴ ἐπιμένωσιν τῇ ἀπιστίᾳ, ἐγκεντρισθήσονται…

-Wat staat hier?
- "Als/indien zij niet in ongeloof doorgaan zullen zij geënt worden (LEI; 1e klasse voorwaarde?)"
- "Wanneer zij niet in ongeloof doorgaan…"(NBG. 3e klasse voorwaarde).

25

* Matt.18:18: ἔσται δεδεμένα

- Voltooid tegenwoordige tijd passief ("deomai").
-"Wat jullie op aarde binden zal gebonden zijn in de hemel".
- Bepalen wij op aarde wat de hemel vervolgens opvolgt?
- Er staat eigenlijk: "het zal reeds gebonden zijn in de hemel".
- Wij spreken uit wat de hemel al heeft voorgeschreven.
- De hemel geeft backup .
- Rechtspraak.

26

Woordelijke inspiratie: Hoe nemen wij dat?

* De evangelieschrijvers vullen elkaar aan wanneer zij dezelfde gebeurtenis beschrijven vanuit hun eigen perspectief en voor hun eigen publiek. Marcus schreef als eerste voor de Romeinen, waarna Mattheus die voor de Joden schreef en Lucas voor de heidenen, het voor hun eigen publiek aanscherpten en er een andere bron bij haalden ("Quelle"; Synoptic Problem).

* Van kaft tot kaft is de Bijbel progressieve openbaring: Je hebt pas heel Gods openbaring als je heel de bijbel hebt en leest.

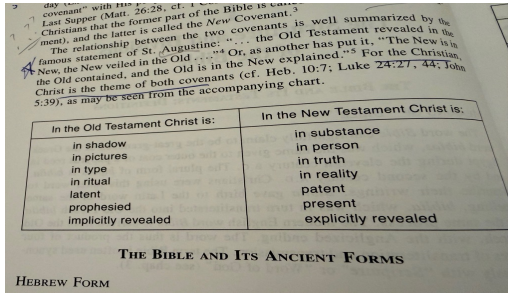
* De bekende Augustinus van Hippo zei het in zijn dagen zo: "The Old Testament revealed in the New, the New Testament veiled in the Old". (Augustinus van Hippo, ±400 AD).

* W. Graham Scroggie zei datzelfde zo: "The New is in the Old contained, the Old is in the New explained" (A General Introduction to the Bible, Geisler, p.22).

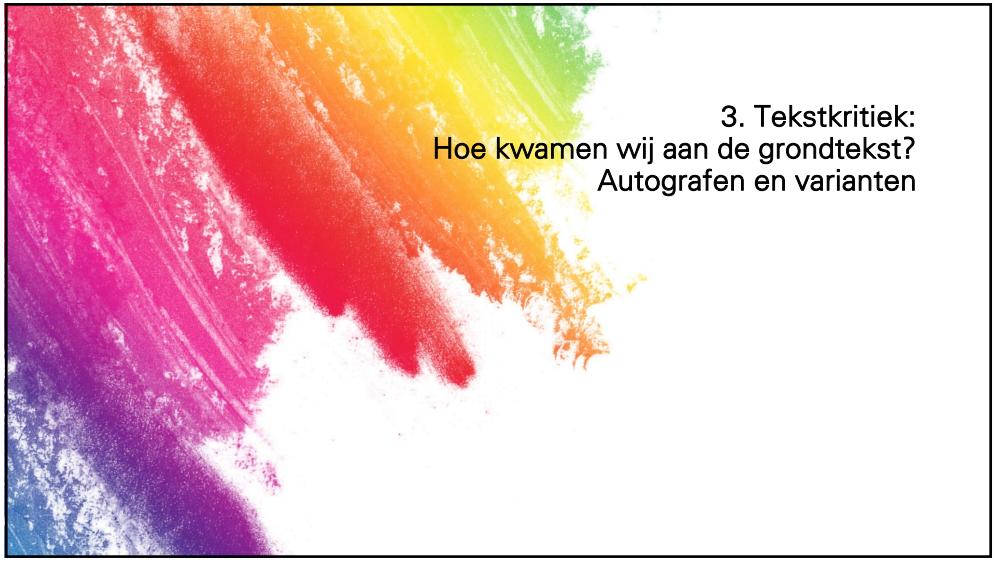
27

Woordelijke inspiratie.

Voor ons christenen is Jezus is het Thema van beide testamenten.

28

29

Resultaat: De manuscripten (“autografen”)

* Het resultaat van het schrijven zijn de oorspronkelijke manuscripten (“de autografen”).
* OT: Hebreeuws.
* OT: Aramees Dan.2:4b-7:28, Ezra 4:8-6:18/7:12-26, Gen.31:47, Jer.10:11.
* NT: Koiné Grieks.
  -Algemeen Grieks.
  -Lingua franca van het Romeinse Rijk.
  -Samensmelting van dialecten als Aeolisch, Dorisch e.a.

* De oorspronkelijke manuscripten zijn verloren gegaan (”autografen”).
* Wij hebben kopieën/fragmenten (“varianten” / “tekstgetuigen”).
* Monniken schreven de teksten die zij als heilig beschouwden secuur over. Er zijn heel wat varianten in omloop daardoor, soms gehavende krabbeltjes.
* De oorspronkelijke grondtekst van de “autografen” is herleid vanuit al de “varianten” die in omloop zijn.

30

Tekstkritiek (herleiding)

* Dat proces heet "Tekstkritiek": Er is kritisch naar de varianten, alle stukjes tekst, gekeken en die zijn vergeleken.

* De meest bekende varianten en bronnen:
  - 4 Griekse codexen (boeken) + andere materialen (NT).
  - 2 Hebreeuwse codexen (OT).
  - De Masoretische Tekst (OT).
  - De Griekse Septuaginta (LXX) (OT).

* De studie naar de grondtekst is vooral met de Renaissance (15e eeuw) en de Reformatie (16e eeuw) op gang gekomen.

* Na de Val van Constantinopel (1453 AD, Ottomaanse Rijk) kwam er veel materiaal vrij.

31

Tekstkritiek (herleiding)

* Er is enorm veel materiaal van de bijbel voorhanden, véél meer dan van welk ander literair werk uit de oudheid ooit.

* Vergelijkend: Er zijn slechts 10 manuscripten over Julius Caesar, 150 van Plato, slechts 300 van Josephus, 1000 van Homerus, 300 van Ilias Odyssee, slechts 1/3e van Aristoteles' werken over.

* De Dode Zee Rollen zijn waardevol gebleken.
  - gevonden 1947-1956
  - in de grotten bij Qumran
  - zo'n 900 oude manuscripten
  - geschreven tussen 3e eeuw v.Chr. tot 2e eeuw AD
  - info over het Jodendom en Xdom in die tijd
  - daar verborgen rond 68 AD.

32

Tekstkritiek (NT)

* De cijfers:
  - -Zo'n 200.000 varianten van de Griekse tekst in omloop.
  - -Zo'n 95% ongeschikt geacht (op authenticiteit).
  - -Zo'n 10.000 overige varianten (5%) bevatten alleen grammaticale verschillen die geen invloed op de betekenis hebben. (Sommigen: 5.350?)
  - -Van de overige 5% bleken zo'n 50 varianten echt bruikbaar.
* Vandaag: > 99,5% correcte grondtekst.
  - -Biblia Hebraica Stuttgartensia (BHS)
  - -United Bible Society (UBS 6.0 meest recente)
  - -Nestle-Aland 28e ed.1994 van Novum Testamentum Graeca.
* Inmiddels is de liberale wetenschappelijke kritiek op de grondtekst verstomd bij gebrek aan grond.

33

Erasmus' NT: Novum Testamentum Graeca

* 1516 AD: Erasmus komt met zijn *"Novum Testamentum Graeca"* na het verzamelen van Griekse manuscripten, het 1e gedrukte Griekse NT.

* Erasmus' Griekse NT, ook wel de "*Textus Receptus*" genoemd en baande de weg voor Luthers Duitse vertaling (1522), de KJV in het Engels (1611) en de SV in het Nederlands (1637).

* Erasmus' NT corrigeerde Hiëronymus' Latijnse Vulgaat, de gezaghebbende Schrift van de Roomse Kerk. (Vb. Matt.3:2, Luc.1:28).

34

Erasmus' NT: Novum Testamentum Graeca

* Na zijn 1e uitgave in 1516 AD, voerde Erasmus enkele revisies uit (16e eeuw).

* Ook na Erasmus zijn door oa. Robert Stephanaus en Theodore Beza revisies uitgevoerd (17 eeuw AD).

* De Textus Receptus werd door de gebroeders Elzevir uitgegeven (1624 en1633): "Een tekst die door iedereen is ontvangen, waarin wij niks veranderd of corrupt uitgeven". Nou ja… ☺

* In de 18e en 19e eeuw kwamen er betere wetenschappelijke methoden voor tekstkritiek.

35

Erasmus' Novum Testamentum Graeca

* Herhaaldelijk gepubliceerd door Nestle Aland.
* Nestle's 1e editie was in 1898.
* In 2012 de 28e editie van Erasmus' Novum Testamentum Graece.
* Eberhard Nestle vatte het tekstkritische werk van de 19e eeuw samen en maakt het toegankelijk.
* Van bijvoorbeeld 3 varianten werden 2 die overeenkwamen opgenomen en de 3e werd in een voetnoot verwerkt.
* Er werd gebruik gemaakt van de materialen van meerdere wetenschappers (Tischendorf, Wescott, Hort, Bruce Metzger, e.a.).
* Nog steeds in ontwikkeling.
* In de 2e helft van de 20e eeuw kwam Kurt Aland langszij Nestle's zoon nadat diens vader was gestorven, en daarna kwamen er herzieningen (ook van de kritische apparatus).

36

Lucianus' Byzantijnse Tekst

* Erasmus gebruikte -latere versies van- Lucianus' Byzantijnse Tekst, volgens sommigen de oudste Griekse tekst van de Bijbel die werd verspreid in het Byzantijnse Rijk (dat is het Romeinse Rijk na de verhuizing van Keizer Constantijn naar Byzantium, Constantinopel hernoemd, het huidige Istanboel en de val van Rome in 476 AD).

* Lucianus van Antiochië (240-312 AD) was een monnik en produceerde de 1e versie van het Griekse NT vlak vóór de vervolging onder Keizer Diocletianus (303-310 AD) toen veel kopieën in beslag werden genomen.

* Lucianus' Griekse Tekst werd de basis van de Byzantijnse Tekst, de standaard tekst van Antiochië en de Oosterse kerken.

* De Byzantijnse Tekst was al in wording vanaf de 1e eeuw AD. Er zijn zo'n 40.000 manuscripten en kopieën met oa. de Codex Alexandrinus en Codex Sinaiticus van in omloop.

37

Lucianus' Byzantijnse Tekst

* Lucianus' Tekst karakteriseert zich door makkelijke leesbaarheid, dat onduidelijkheden en vreemde grammaticale constructies verwijderd zijn door harmonisatie en doordat variaties gemengd werden.

* Veel materiaal was in beslag genomen en verloren gegaan tijdens de systematische vervolging onder K.Diocletianus (303-310 AD).

* Maar na de legalisatie van K.Constantijn van het Xdom (313 Edict van Milaan), werd Lucianus' tekst zeer gewild vanwege de behoefte aan het NT.

38

Debat: Alexandrijnse tekst op papyri.

* De Byzantijnse Tekst werd de leidende tekst in het Byzantijnse Rijk en is dat sindsdien. Het Byzantijnse Rijk is de voortzetting van het Romeinse Rijk sinds K.Constantijn naar Byzantium verhuisde en het Constantinopel hernoemde in 330 AD (De Val van Rome, 476 AD) en regeerde tot aan de de Val van Constantinopel (1453 AD) door het Ottomaanse Rijk dat regeerde tot 1922 AD.

* Er is ook een Alexandrijnse tekst op oudere papyri die dichterbij de autografen van de hand van de eigenlijke schrijvers komt en daarom volgens sommigen leidend moet zijn.

* Papyrus: gemaakt van de vezelige binnenkant van de stengel van een moerasplant, de *Cyperus papyrus.*

* Kwetsbaar materiaal. Kan niet tegen vocht. Uit Alexandrië in Egypte.

* Ontwikkeling: Wat begon met papyrus, daarna perkament, werd papier.

39

Grondtekst NT: Codexen en varianten

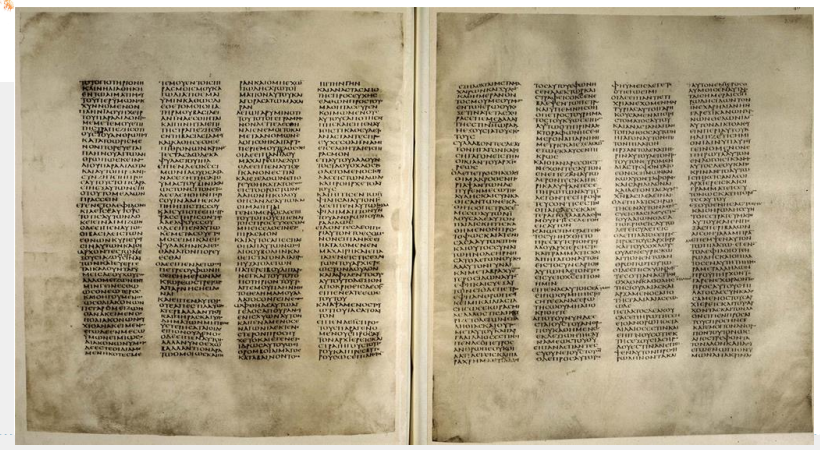
40

Codex Sinaiticus

Vier bekende Griekse codexen (boeken) hielpen de grondtekst te herleiden (naast de vele andere varianten, tekstgetuigen):

1. Codex Sinaiticus (330-360 AD; 4e eeuw AD)
   In de 19e eeuw gevonden door Nicolas von Tischendorf (1844 en 1859 AD) in het Sint-Catharinaklooster (Sinai)..
   >730 bladen perkament, 4 kolommen, uncialen (hoofdletters), geen spaties.
   Hele NT, groot deel LXX (Griekse OT), twee Apostolische Vaders (Brief van Barnabas, Herder van Hermas).
   Londen Leipzig, Sint Peterburg, Egypte (St.Catharinaklooster)

41

42

Codex Vaticanus

Vier bekende Griekse codexen (boeken) van de bijbel:

2. Codex Vaticanus (325-350 AD; 4e eeuw AD)
   - Delen van het OT en NT.
   - Uncialen. Perkament Geen spaties.
   - Ontbrekend: Makkabeeën.
   - Later aangevuld: Gen1-46, Ps.105-137, Timoteus, Titus, Filemon, Openbaring, Hebreeën vanaf Heb.9:14.
   - Vaticaanse Bibliotheek sinds 15e eeuw AD.
   - Erasmus gebruikte delen ervan na zijn 1e editie van 1516 AD.

43

44

Codex Alexandrinus

Vier Griekse codexen (boeken) van de bijbel:

3. Codex Alexandrinus (400-440 AD, 5e eeuw AD)
   Grootste deel van de LXX, 3 en 4 Makkabeeën, Ps.151, Oden, Brief aan Marcellinus (Athanasius auteur?), Eusebius' samenvatting van de Psalmen, het NT, Brieven van Clemens (de 2e brief was een preek).
   Psalmen van Salomo wel genoemd maar afgescheurd, evenals andere deuterocanonieke en apocriefe boeken.
   Uncialen (hoofdletters). Perkament. Versieringen. Weinig spaties.
   Geschonken aan Karel I van Engeland door Cyrillus Lucaris (patriarch van Constantinopel) in 1627.
   British Library Londen.

45

46

Codex Ephraemi Rescriptus

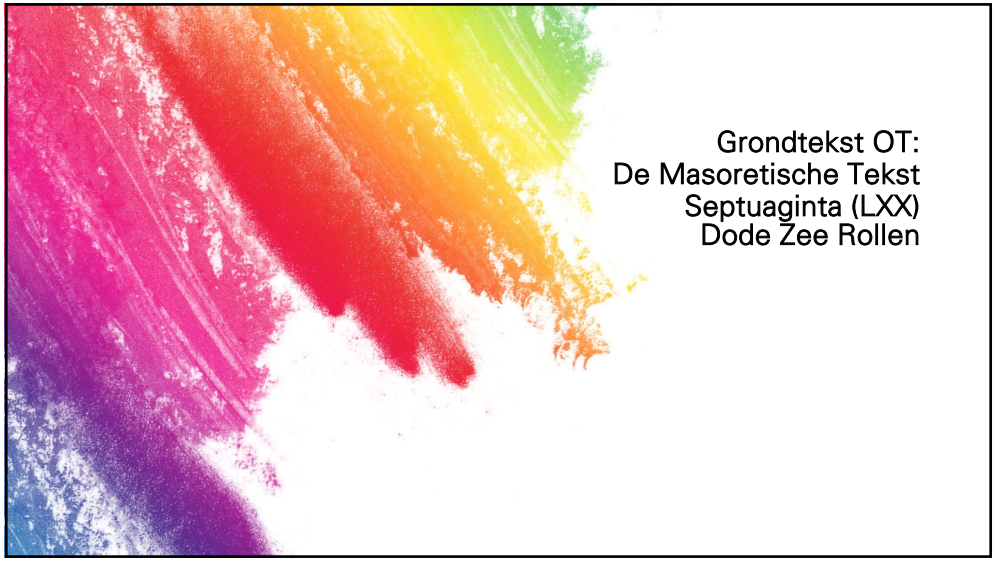
Vier Griekse codexen (boeken) van de bijbel:

4. Codex Ephraemi *Re*scriptus (425-450 AD, 5e eeuw AD).
   Uncialen (hoofdletters). Perkament.
   Hele Griekse OT en NT maar beschadigd palimpsest: Efraïm de Syriër schrabde de tekst weg en schreef zijn eigen preken eroverheen (12e eeuw AD).
   Herstelwerk door Von Tischendorf (19e eeuw).
   De oorspronkelijke tekst is ook met moderne middelen echter moeilijk te achterhalen.
   Na de val van Constantinopel (1453 AD) bracht Catharina de Medici het in haar bruidsschat mee naar Parijs (Bibliothèque Nationale de France).

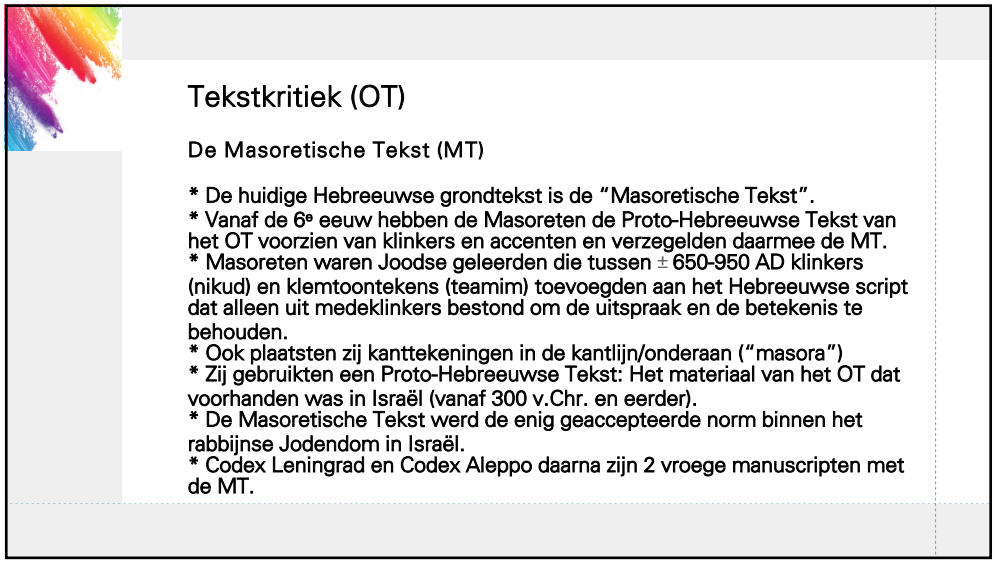
47

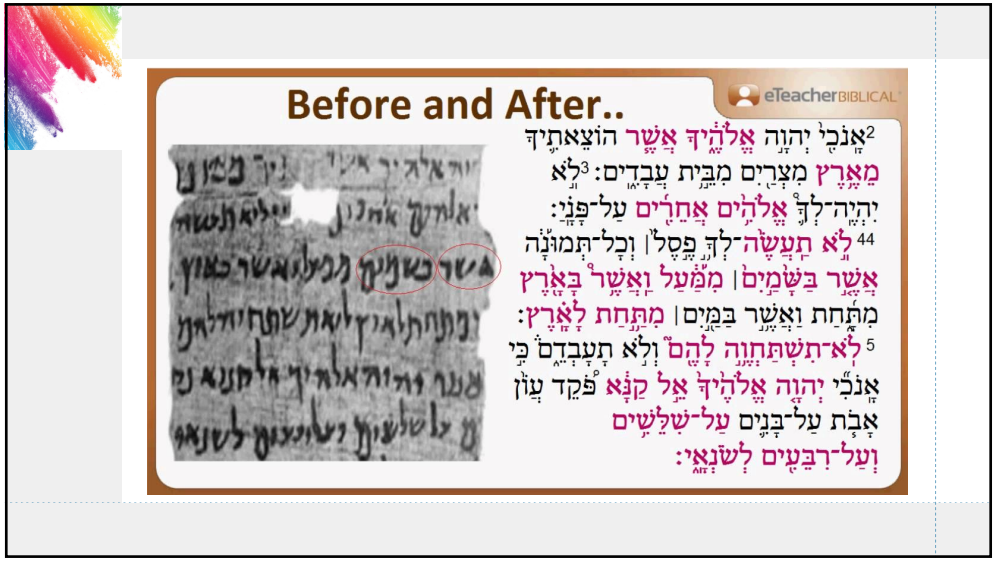
48

Grondtekst OT:
De Masoretische Tekst
Septuaginta (LXX)
Dode Zee Rollen

49

Tekstkritiek (OT)
De Masoretische Tekst (MT)
* De huidige Hebreeuwse grondtekst is de "Masoretische Tekst".
* Vanaf de 6e eeuw hebben de Masoreten de Proto-Hebreeuwse Tekst van het OT voorzien van klinkers en accenten en verzegelden daarmee de MT.
* Masoreten waren Joodse geleerden die tussen ± 650-950 AD klinkers (nikud) en klemtoontekens (teamim) toevoegden aan het Hebreeuwse script dat alleen uit medeklinkers bestond om de uitspraak en de betekenis te behouden.
* Ook plaatsten zij kanttekeningen in de kantlijn/onderaan ("masora")
* Zij gebruikten een Proto-Hebreeuwse Tekst: Het materiaal van het OT dat voorhanden was in Israël (vanaf 300 v.Chr. en eerder).
* De Masoretische Tekst werd de enig geaccepteerde norm binnen het rabbijnse Jodendom in Israël.
* Codex Leningrad en Codex Aleppo daarna zijn 2 vroege manuscripten met de MT.

50

51

Codex Leningrad

Twee Hebreeuwse codexen (boeken) van het Oude Testament:

1. De Codex Leningrad is de oudste, beroemdste, meest complete Hebreeuwse tekst (1008 AD).
   - Brontekst voor de BHS, de gezaghebbende Hebreeuwse tekst.
   - Samuel ben Jacob (kopiist; Cairo) vervaardigde het en baseerde het op de Masoretische brontekst van Aaron ben Moses ben Asher (10e eeuw, Tiberias).
   - Alle 39 boeken, incl vocalisatie, cantillatie en > 60.000 kanttekeningen.
   - Russische Nationale Bibliotheek, St.Petersburg.

52

53

Codex Aleppo

Twee Hebreeuwse codexen (boeken) van het Oude Testament:

2. De Codex Aleppo is de meest gezaghebbende maar niet complete Hebreeuwse tekst OT (925 AD)
   - In Tiberias gemaakt.
   - Na vele woelige eeuwen van Syrië naar Israël (1947).
   - Maar zo'n 40% ontbreekt, oa. de Tora, gek genoeg?

54

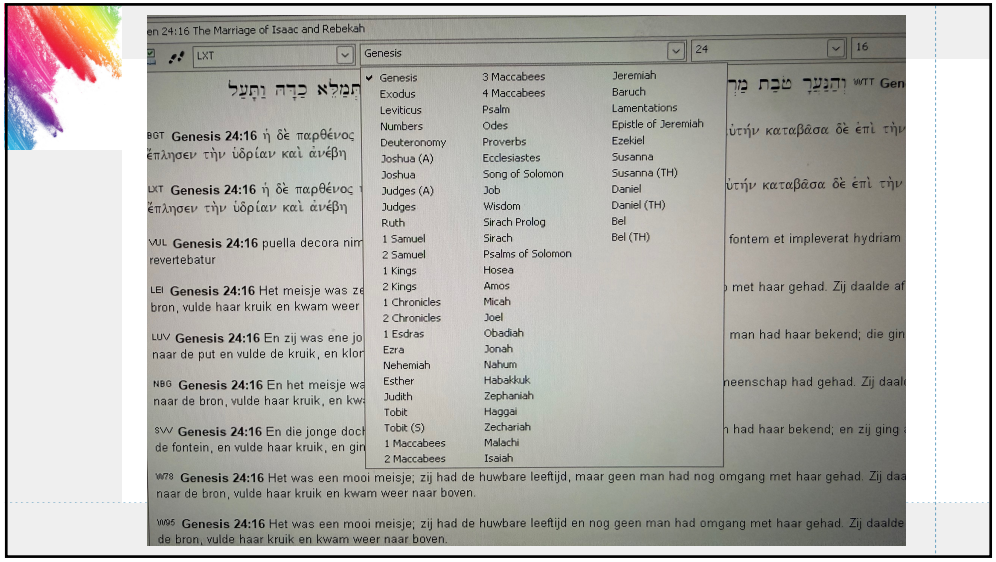

55

De Septuaginta (LXX)

* De Septuaginta is de oudste Griekse vertaling van het Hebreeuwse OT.
* De "LXX": 72 (niet 70) Joodse vertalers (6 uit elke stam).
* Vervaardigd in Alexandrië in Egypte, tussen 250-50 v.Chr. in opdracht van Ptolemaeus II.
* Alexandrië had in die tijd de grootste bibliotheek ter wereld.
* De namen van de boeken (Genesis, Exodus, Leviticus, etc.) zijn naar inhoud. De Hebreeuwse namen zijn naar 1e regel.
* Ook Deuterocanonieke Boeken en Apocriefen zijn erin opgenomen: 1-4 Makkabeeën, Tobit, Judith, Wijsheid van Salomo, Wijsheid van Jezus Sirach (Ecclesiasticus), Baruch, 1 Esdras, Toevoegingen aan Daniël: Susanna, Bel en de Draak, Gebed van Azaria (Abednego) en het gezang in de vuuroven (in Daniel 3 ingevoegd).

56

57

De Septuaginta (LXX)

* De LXX is de brontekst van het Roomse - en de Oost-Orthodoxe OT.
* Zij beschouwen de LXX als geïnspireerd en gezaghebbend.
* De 4-delige Protestantse canon is vanuit de LXX overgenomen maar de Deutercanonieke Boeken niet: Wet, Geschiedenis, Wijsheid, Profeten.
* Opmerking: Jezus refereert in Lucas 24:44 aan de 3-delige Hebreeuwse Tenach: Wet (Tora) Profeten (Nevi'im) en de Psalmen (De Psalmen zijn het 1e boek van de Chetuvim), niet aan de 4-delige LXX.

58

Tekstkritiek (OT)

De Dode Zee Rollen (DZR)

* Gevonden door een herdersjongen 1947/1956 (Qumran): Toen hij een schaap kwijt was en naar hem zocht, wierp hij een steen in een grot en hoorde potten breken.
* De DZR bevestigden de betrouwbaarheid en oorsprong van de Masoretische Tekst van het OT (1000 jaar later!).
* De tot dan toe oudste Hebreeuwse teksten dateerden van rond 1000 AD (Codex Leningrad / Codex Aleppo). Maar de Dode Zee Rollen zijn veel ouder: 300 v.Chr.- 70 AD.
* Tweede Tempel Periode (tekstvarianten).
* Wat bleek: Zo'n 60% van de DZR bleken nagenoeg identiek aan de Masoretische Tekst.
* Het herstelwerk waar lang aan was gewerkt, bleek accuraat.
* Ook gevonden: De LXX, de "Samaritaanse Pentateuch" en "Vrije Varianten" zoals Jeremia en de Psalmen.

59

Tekstkritiek (OT)

Vandaag:

* De Biblia Hebraica Stuttgartensia (BHS, 1966-1977; Deutsche Bibelgesellschaft) is vandaag de gezaghebbende Hebreeuwse Tenach/OT.

* De Biblia Hebraica van Rudolf Kittel (1906).

* De Biblia Hebraica Quinta, "de vijfde Hebreeuwse bijbel" wordt sinds 2004 uitgegeven maar wacht nog op completering. Het verwerkt de LXX (Septuaginta) en Qumran handschriften.

60

61

Canon

Waarom deze 66 boeken, andere niet?

De kern van wat wij geloven dreigde verloren dreigde te gaan door beweringen en gezagsclaims van onbekenden, enz.

Voorbeeld:

* Marcion van Sinope (2e eeuw AD) beweerde dat de God van het OT een andere is dan van het NT…

* Evangelie van Thomas, vers 114: "Simon Petrus zei tot hen: Laat Maria van ons weggaan, want vrouwen zijn het leven niet waardig. Jezus zei: Zie, ikzelf zal haar leiden om haar mannelijk te maken opdat zij ook een levende geest kan worden gelijk jullie mannen. Want elke vrouw die zichzelf mannelijk maakt, zal het Koninkrijk binnengaan.”

* 1Clemens 1-2 (zie citaat in het document Apostolische Vaders).

62

Canon ("qāneh", "meetriet")

* Er kwamen steeds meer literaire werken in omloop in de intertestamentaire periode (na de laatste profeet van het OT, Maleachi) en vanaf de 2e eeuw (na de apostelen van het NT).

* Kaders: Er was behoefte aan duidelijkheid wat de kaders zijn van de waarheden van het geloof binnen zowel het Jodendom als Xdom.

* De vraag rees: Welke boeken zijn betrouwbaar en gezaghebbend?

* Iedereen kan immers een boek schrijven en er goddelijk gezag mee claimen.

* Met deze 66 heb je een meetlat om de basis waarheden van God te toetsen.

63

Canon: Samenstellingscriteria

* Belangrijk: Niemand heeft in zijn eentje bepaald welke boeken in het OT en/of het NT moesten komen en welke niet.

* Deze 66 werden opgenomen omdat ze in Israël en de Apostolische Kerk van de 1e eeuw AD werden aangenomen als betrouwbare vertolking van de kerngedachten van het geloof.

* Waar geen unanieme eenparigheid over was, werd niet opgenomen.

* Apostoliciteit: De selectie van de 27 boeken van het NT werden gezien als gezaghebbend omdat ze geschreven zijn door een apostel of door iemand dichtbij een apostel. Efz.2:20.

* Rabbijnse Traditie: De selectie van de 39 boeken van het OT komen voort uit de Hebreeuwse Rabbijnse Traditie (de 'Palestijnse School'). Luther nam die over.

64

Canon: Samenstellingscriteria

* Wat de bijbel over zichzelf zegt (2Pe.1:20-21, 2Tim.3:16, Num.23:19).
* Jezus haalde het OT vaak aan en bevestigde daarmee haar geldigheid:
  -Lucas 24:25-27, 44-45: "Alles wat over Mij geschreven staat…".
  -Matt.5:17-19: "Geen jota of tittel van de Wet zal vergaan…" (ook Joh.5:35)
  -Matt.4:4 (Deut.8:3), 4:7 (Ps.91:11-12), 4:10 (Deut.6:16): "Er staat geschreven"; *3x* / haalde Jezus het OT aan en versloeg de duivel ermee!
* Eenheid van de Schrift: Geschreven over een periode van ± 1500 jaar door ± 40 auteurs. Toch is de bijbel naadloos één in boodschap. Ps.22 (Jezus' lijden), Deut.18:15 (Er komt een nieuwe Mozes), 2Sam.7:16 (Er komt een eeuwige Davidische Koning), enz.
* Profetie: Zo'n 80%(van 2500-3000 profetieën) is uitgekomen, meestal pas na honderden jaren), wat de waarheid en geldigheid van het OT bevestigt. Zou de rest dan niet ook uitkomen?
* Archeologie: Talloze vondsten bevestigen de historiciteit van de bijbel. Jan Barendse: "Israël is het 5e evangelie".

65

Canon: Deuterocanonieke Boeken en Apocriefen

* De Deuterocanonieke Boeken en Apocriefen werden niet gezien als canoniek (gezaghebbend) maar wel als nuttig.

* Wijken in veel opzichten af.

* Wanneer je de Deuterocanonieke Boeken en Apocriefen leest, dan merk je dat ze uit een andere geest geschreven zijn. Ze ademen dan ook een andere atmosfeer. Bovendien zijn het sterke verhalen.

* Waren niet verboden: De Kerkvaders lazen ze niet publiek (publieke aanmoediging) maar raadden ze aan om te lezen in privé (persoonlijke devotie).

66

67

OT: Ontstaan + samenstelling

* Israël had eeuwenlang een godsdienst zonder (compleet) boek.
* De Vaderen schreven niets op.
* Mozes schreef als eerste (eind 15e eeuw v.Chr.; Gods opdracht, Ex.34:17, 17:14, 24:27, Nu.33:2, Deut.31:19, 19:19-22, 24-26).
* Jozua schreef "de Wet van God" (toevoegingen aan Mozes, Joz.24:26).
* Pas na Esther, Ezra, Nehemia, was het OT met Maleachi compleet (434 v.Chr.).

* Het OT is ontstaan uit een bredere verzameling boeken waar het OT naar vewijst.
* Het OT is ontstaan in een mondelinge cultuur: De verhalen vertelde men door.
* Waarom dan toch de Tenach op schrift?
* Er kwam met de tijd een behoefte aan duidelijkheid: goddelijk gezaghebbende kaders en grenzen wat betreft de kerk van het geloof.
* In de intertestamentaire periode na Maleachi kwamen er apocriefen in omloop, verhalen die toegevoegd werden, later geschreven.

68

OT: Ontstaan + samenstelling

* Het OT is samengesteld uit een bredere verzameling literaire werken waar het OT naar wijst: "Boek van de Oorlogen van de Here" (Num.21:14), "Boek van de Oprechten" (Jozua 10:13), "Boek van de geschiedenis van Salomo" (1Kon.11:41), "de geschiedenis van Samuel, de ziener", "de geschiedenis van Nathan de profeet" en "van Gad de ziener" (1Kron.29:29), enz.

* Ook zijn er apocriefe boeken: "3 Makkabeeën", "4 Makkabeeën", "Oden", "3 Ezra", "Eerste Boek van Henoch", "Jubileeën", "Psalmen van Salomo", "Sirach", "Epistel van Jeremia", Toevoegingen aan Daniel: "Susanna en de oudsten" (hfst.13), "Bel en de Draak" (hfst.14), "Gebed van Azarja" in de vuuroven (na Daniel 3:23) en "Gezang in de vuuroven" daarna, e.a.

69

Het Protestantse OT: Waarom deze 39?

De diaspora leverde in het Jodendom meerdere studiecentra op.

1. De Alexandrijnse traditie. De Grieks sprekende Joden in Alexandrië, buiten Israël, verzamelden religieuze literaire werken zonder kaders te stellen. De vroegchristelijke kerk nam deze verzameling over (de LXX).

2. De 'Palestijnse' traditie. Alleen de Hebreeuwse Tenach was leidend voor de rabbijnse scholen in Israël. Alleen Hebreeuwse tekst, niks van buiten Israël. De latere Deuterocanonieke Boeken werden dan ook niet opgenomen.

3. De Protestantse Reformatie: Maarten Luther verliet de Roomse Traditie en koos voor de "Veritas Hebraica" ("de Hebreeuwse waarheid"), de Hebreeuwse canon.

70

Het Protestantse OT: Waarom deze 39?

* Voortgekomen uit de rabbijnse traditie als gezaghebbend.

* Voor ons christenen: Jezus bevestigt het OT door ernaar te verwijzen (Lucas 24:27-28, 44-45), door het aan te halen (Matt.4:1-10; 3x!), het te vervullen (Matt.1:23 e.a.) en het niet af te schaffen (Matt.5:17-19, Joh.10:35).

* Er zijn talloze verwijzingen in het NT naar vrijwel alle OT boeken (behalve Richteren, Ruth, Kronieken, Esther en Hooglied; wel naar gebeurtenissen daarin in Heb.11).

* De Protestantse canon met de 39 boeken is chronologisch, de Hebreeuwse Tenach met de 24 boeken thematisch. In Baba Bathra 14b/15a (Talmoed) lees je over de rabbijnse discussie over de volgorde: Moet Ruth voor de Psalmen vanwege David? enz.

71

De Hebreeuwse Tenach: Waarom deze 24?

* De 39 Protestantse OT boeken zijn dezelfde 24 van de Hebreeuwse Tenach. Enkele boeken zijn één boek, geen twee, en de Kleine Profeten stonden op één rol, geen twaalf.

* De Griekse vertaler van het apocriefe Hebreeuwse "Jezus Sirach" (132 v.Chr.) heeft het over de 3-delige Tenach.

* Philo van Alexandrië (1e eeuw AD), een Joodse geleerde, maakte onderscheid tussen "heilige boeken" en apocriefe boeken.

* Flavius Josephus (1e eeuw AD), een prominente Joodse geschiedschrijver, bevestigde in "*Tegen Appion*" (1:8) 22 boeken van de Tenach.

72

Josephus' 22 boeken

* Naar de 22 letters van het Hebreeuwse alfabet in die tijd.

* Tora (Wet/Instructrie, 5): Genesis, Exodus, Leviticus, Numeri, Deuteronomium.

* Nevi'im (Profeten, 13): Jozua, Richteren & Ruth (1 boek), Samuel, Koningen, Ezra & Nehemia (1 boek), Esther, Jesaja, Jeremia, Ezechiël, De Twaalf, Daniël, Job.

* Nog 4 andere boeken met lofprijzingen en leefregels: Psalmen, Spreuken, Prediker, Hooglied.

* Ruth zag hij ws. als aanhangsel van Richteren.

73

De Hebreeuwse Tenach: Waarom deze 24?

* In Jamnia discussieerden de rabbijnen (90 AD) over de bestaande verzameling boeken, maar namen geen nieuwe op, verwijderden er geen, en bevestigden de toen bestaande canon.

* Melito, bisschop van Sardis (170 AD; in Syrië) kwam met de oudste lijst van het OT na een studiereis (zonder Esther).

* Uiteindelijk kwam deze kernlijst tevoorschijn:
  -Tora (5): Genesis-Deuteronomium
  -Nevi'im (8): Jozua, Richteren, Samuel (één boek), Koningen (één boek), Jesaja, Jeremia, Ezechiël, De Twaalf (op één rol).
  -Ketuvim (11): Psalmen, Job, Spreuken, Ruth, Hooglied, Prediker, Klaagliederen, Esther, Daniel, Ezra/Nehemia (één rol), Kronieken (één boek).

* Baba Bathra 14b/15a (Talmoed): Rabbijnse discussie over volgorde.

74

75

NT: Apostolische Vaders (2e-3e eeuw AD)

* Na de 1e Eeuw, de Apostolische Eeuw, kwamen er andere evangeliën in omloop die het apostolische evangelie dat de Apostelen ons nalieten verloren dreigden te doen gaan.

* Speculatie: Oa. vanwege de behoefte aan meer kennis van hoe Jezus was, ging men speculeren en schrijven.

* De "Apostolische Vaders" vanaf de 2e eeuw AD:"Epistel van Barnabas", "Herder van Hermas", "Didache", "Martelaarschap van Polycarpus", "Clemens", e.a.

* Wettische neigingen, een meer moralistisch evangelie, gnostische trekken, duidelijk anders/afwijkend, heldenverhalen, andere nadrukken.

76

NT: Apostolische Vaders (2e-3e eeuw AD)

* Als je 1 Clemens 1-2 leest, dan krijg je de indruk dat je met superheiligen te maken hebt (zie citaat). ☺

* Gezagclaims en verborgen identiteit van de auteur: Sommigen leenden de naam van een apostel om er gezag mee te krijgen. Bv. "Epistel van Barnabas" is nooit door Barnabas geschreven.

* M.a.w.: Ze bevestigen eigenlijk (indirect) de superioriteit van de 27 NT Boeken.

* Wij weten niet wie ze geschreven heeft.

77

NT: Apocriefen (2e-3e eeuw AD)

* Er zijn zo'n 50 apocriefe boeken geschreven in die periode: (ἀπόκρυφος: "geheim/verborgen").

* "Proto-evangelie van Jakobus (broer van de Here)", "Evangelie van Pseudo-Mattheus", "Evangelie van de Maria-geboorte", "Geschiedenis van Jozef de Timmerman", "Evangelie van Thomas", "Evangelie van de Geboorte", "Evangelie van Nicodemus", "Evangelie van Filippus", en "Evangelie van de Egyptenaar", enz.

78

NT: Apocriefen (2e-3e eeuw AD)

* Ook zijn er uiteenlopende Handelingen van de Apostelen in omloop. Bekend is vooral "Handelingen van Leucius", 5 in getal: "Handelingen van Paulus, van Johannes, van Andreas, van Petrus en van Thomas".

* Enkele epistels zijn niet opgenomen omdat echte authenticiteit niet was te bevestigen: "Epistel van de Apostelen", "Epistel aan de Laodiceën", "Uittreksels van Paulus' Filippenzen en andere brieven", "3 Corinthiërs" en "Correspondentie van Paulus" en "Correspondentie van Seneca".

* Openbaring heeft ook zijn apocriefe varianten: "Apocalyps van Petrus" (2e eeuw AD), "Apocalyps van Paulus" (4e eeuw AD). Beide hebben visioenen van hemel en hel: van zaligheid en lugubere straf.

79

NT Canoniciteit: Waarom deze 27?

* Apostoliciteit: Deze 27 werden gezien als gezaghebbend omdat ze geschreven zijn door een apostel of door iemand dichtbij een apostel. Efz.2:20.

* Marcus trok met de oudere Petrus op, hoorde diens verhalen en besloot ze op te schrijven. Lucas trok met Paulus op. Jakobus en Judas waren Jezus' halfbroers.

* Het apostolisch getuigenis werd als gezaghebbend beschouwd: Zíj waren erbij geweest (2Pe.1:16, 1Joh.1:1-2, 1Cor.15, Evangeliën, Handelingen).

* Zij gaven er allemaal, behalve Johannes, hun leven voor.

* De kern: Alle extra's is weggelaten om het bij de kern te houden.

80

NT Canoniciteit: Waarom deze 27?

* Auteurschap: Wij weten van de Apocriefen en Apostolische Vaders niet altijd wie ze geschreven heeft, vaak een onbekende die iemands naam leende.

* Beweringen: Er worden (soms absurde) beweringen gedaan die niet zijn na te gaan op waarheid. Zie het voorbeeld Evangelie van Thomas v.114.

* De geest: De geest waarin ze geschreven zijn is anders als de 66 boeken. Ze ademen duidelijk een andere atmosfeer.

* Datering: Ze dateren vaak na de Apostolische Eeuw (evenals de Aramese targumim van het OT; zie Vertalingen). Hoe later, hoe verder weg van oorspronkelijke grondleggers, hoe minder betrouwbaar.

81

Muratorische Canon: de oudste lijst
(170 AD)

Oudste gevonden lijst: Evangeliën, Handelingen, Johannes' brieven, Paulus' brieven, Judas.

Ontdekt door Ludovico Antonio Muratori (1740 AD) in de Bibliotheek van Ambrosius in Milaan.

In het Grieks geschreven, in het Latijn vertaald (7e/8e eeuw).

Deuterocanonieke Boeken / Apocriefen werden als niet tot de kern behorend of als dwaling beschouwd, wel nuttig.

Waarom 170 AD? Bisschop Pius wordt genoemd (Rome, 140-155 AD).

82

Athanasius' Lijst: de meeste complete lijst
(367 AD)

Gevonden in zijn "39th Festal Letter" (Paasbrieven uit Alexandrië).

Eerste meest complete lijst: Evangeliën, Handelingen, Jakobus, Petrus' brieven, Johannes' brieven, Judas, Paulus' brieven, Hebreeën en Openbaring.

Josephus noemt ook, als niet-canoniek maar nuttig: "Wijsheid van Salomo", "Wijsheid van Sirach", "Esther", "Judith", "Tobit".

Hebreeën: Athanasius dacht, evenals de Kerkvaders, dat Paulus de auteur was (hij heeft het over "de 14 brieven van Paulus").

Erkenning: Concilie van Rome (382 AD) en Carthage (397 AD).

83

84

Daarna: De vertalingen

* Zijn allemaal best goed, wel zijn er nuances.

* De Latijnse Vulgaat (± 400 AD)
  -Hiëronymus vertaalde sommige teksten naar eigen voorkeur ☺
  -Matt.3:2:"doe boete" ? (μετανοεῖτε)
  -Lucas 1:28: "Maria vol van genade" ? (κεχαριτωμένη)

* De KJV is volgens sommigen de enige goddelijk geïnspireerde vertaling? ☺
  -Maar de brief "James" heet Jakobus, geen James (Ἰάκωβος).
  -King James van Engeland die opdracht gaf voor de vertaling, wilde zijn naam erboven hebben, evenals op de kaft.

* De NBG: "de degelijke huisvrouw" Spr.31:10 ?

* De ESV = de standaard waar ik studeerde.

85

Uitstapje: Aramese werken en Schrift

* Zo'n 1% van de Hebreeuwse Tenach (OT) is Aramees.
  Ezra 4:8 - 6:18, en 7:12-26.
  Daniel 2:4b - 7:28.
  Genesis 31:47 en Jeremia 10:11

* Gebruikte Aramese literaire werken:

1. De Targumim: Aramese vertalingen van de Hebreeuwse teksten.
   Na de Babylonische ballingschap ontstaan.
   Voor gebruik in de synagogen.
   Extra uitleg en commentaren.
   "Targum Onkelos" (200 AD) is de Aramese vertaling van de Tora.
   "Targum Jonathan" (100 AD): de Aramese vertaling van de Profeten.
   Er is geen Targum van de Ketuvim: Wel zijn er targumim van enkele boeken zoals Targum Qohelet en van Psalmen, Job en Spreuken, maar zonder consensus.

86

Uitstapje: Aramese werken en Schrift

"Targum Yerushalmi" (7e-12e eeuw AD): Deze targum is een ruimere, vrijere en rijkere Aramase vertaling van de Nevi'im als Targum Jonathan maar wijkt af van het strikte Hebreeuws van de Targum Jonathan en bevat haggada (leefregels, leefwijzen). Een later werk dat pas in de 12e eeuw AD ws. compleet was.

2. De Peshitta: Bijbel voor de Syrische en Oosterse kerken.
   Syrisch: Aramees' dialect.
   OT: 2e eeuw AD (vanuit Hebreeuws).
   NT: 3e - 5e eeuw AD (vanuit Grieks).
   Debat: Een minderheid stelt dat de Griekse NT brontekst Aramees was.
   Voorbeeld: Ps.22:2: "Waarom hebt U dit laten gebeuren/toegestaan?"
   Functioneel of Relationeel? Of beide.

87

Onfeilbaarheid

Als God 'm schreef, is de bijbel dan foutloos?
Alleen de Paus is dat. ☺

88

Numeri 23:19

19 God is geen man, dat Hij liegen zou; of een mensenkind, dat Hij berouw zou hebben. Zou Hij zeggen en niet doen, of spreken en niet volbrengen?

“God is geen man, dat Hij liegen zou”

לֹא אִישׁ אֵל וִיכַזֵּב

89

Door God geschreven, “Die niet liegt”.
(Num.23:19, Titus 1:2)

Wat betekent dat voor ons?

-De Schrift is waar.
-De Schrift is betrouwbaar.
-De Schrift is gezaghebbend omdat God die schreef.
-God “leidt ons niet in verzoeking en ook niet in de verwarring”.
-Alles komt uit (Jes.40:8, 55:8-12, 2Cor.1:20, Matt.5:17-19, Rom.15:8 e.a.).

90

God, "Die niet liegt".

(Num.23:19, Titus 1:2)

Maar ook:

-Niemand kan een interpretatie geven die hem uitkomt (2Pe.1:20).
-Niemand kan een tekst gebruiken om zijn eigen mening te verkondigen.
-Wij willen God geen woorden in de mond leggen die Hij nooit gesproken heeft
-Goede exegese doen, geen eisegese.
-Er is altijd wel een tekst die lijkt te zeggen wat je denkt. Bijv. "The Queen James Bible", "The Gay Bible".
-Verantwoordelijkheid, betrouwbaarheid nodig (1Cor.4:1).

91

Onfeilbaarheid van de Schrift

-Goddelijke inspiratie betekent onfeilbaarheid (2Tim.3:16, 2Pe.1:20, Num.23:19).
-Voor de Bijbel om gezag te hebben is onfeilbaarheid nodig (Matt.5:17-20: "alles zal vervuld worden"; Joh.10:34-35: "niet gebroken").
-Profetie van God moet waar zijn om die te kunnen onderscheiden van een valse profetie, Gods opdracht (Deut.13:1-5, 18:20-22).
-Maar hoe toetste je de profetieën van de Profeten als het in sommige gevallen meer dan 1000 jaar duurde voor ze uitkwamen?
-De Schrift legt de Schrift uit. Dat bevestigt zijn onfeilbaarheid. Zelfs een enkel woord, tijd van een werkwoord (Matt.22:32 bijv.) en enkelvoud of meervoud (Gal.3:16).
-Sommigen stellen dat de discussie over onfeilbaarheid alleen maar nodig werd toen liberale theologie de orthodoxe doctrines ondermijnden (met de opkomst van het Rationalisme en de Verlichting).
-De Kerk van alle eeuwen heeft altijd in de autoriteit, betrouwbaarheid en onfeilbaarheid van de Schrift geloofd.

92

Feilbaarheid van de Schrift?

-Het debat is eigenlijk een beetje onzinnig… ☺
-Wij moeten eerst de juiste interpretatie van een tekst hebben om vast te kunnen stellen dat er sprake is van (on-)feilbaarheid.
-Rationalisme is beperkt gebleken omdat ons brein beperkt is.
-Illustratie: Cowboy en atheïst.
-Alwetendheid: Je moet alwetend zijn om de onfeilbaarheid van de Schrift vast te kunnen stellen. Maar niemand is alwetend.
-Objectiviteit: Je moet objectief zijn om de waarheid te doorgronden. Maar niemand is objectief (niemand heeft een eagle's eye view op de waarheid).
-Hoe objectief zijn wij?
-Illustratie WWJD: Een reep chocola.
-Calvijn: "God sprak babytaal". "Aan God twijfelen is een hachelijke zaak".
-Al 80% van de OT profetieën is uitgekomen, wat de betrouwbaarheid, autoriteit en onfeilbaarheid van de boodschap bevestigt.

93

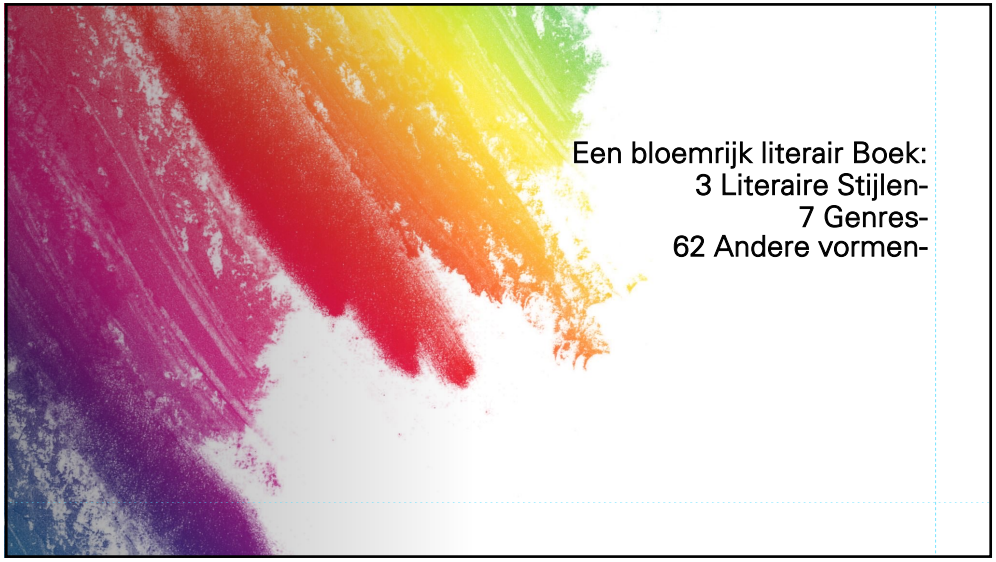
Is de Schrift foutloos?

*** Jozua 10:13:** Stond de zon stil?, wat Jozua stelde. Hij schreef op wat hij waarnam. Er gebeurde iets fenomenaals. De bijbel is geen wetenschappelijk boek.

* **Marcus 2:26:** Was de hogepriester Abjatar of Achimelek? *Achimelek* was hogepriester (1Sam.21:1), Abjatar's vader (1Sam.22:20).

*** 2Sam.8:17/1Kron.24:6/1Sam.22:20:** 17 Sadok, de zoon van Achitub en Achimelek, *de zoon van Abjatar,* waren priesters".
- Was Achimelek de zoon van Abjatar of Abjatar de zoon van Achimelek?
-Heeft een monnik de namen omgedraaid? Misschien had Abjatar een zoon die hij naar zijn vader Achimelek vernoemde? Nergens wordt zo'n zoon van Abjatar met de naam Achimelek genoemd als collega van Zadok, wel wordt Abjatar de collega van Sadok genoemd (15:29, 35; 17:15, 19:11, 20:25, 1Kon.1:7-8, 2:35, 4:4).
-Maakt het voor de betekenis uit?

94

95

Literair Boek

3 literaire stijlen:
- -Vertelling (44%).
- -Poëzie (33%).
- -Verhandeling/betoog (23%).

7 genres:
- -Verhaal
- -Psalm
- -Profetie
- -Wijsheid
- -Apocalyptisch
- -Evangelie
- -Epistel.

96

Literair gereedschap

62 vormen/stijlfiguren:

Acrostisch, allegorie, aankondiging van geboorte, aforisme en apoftegma (spreuk/maxime; Cruijfiaans; Loesje), autobiografie, zegen, chiasme, verbond, vloek, dialoog, kroniek, conclusie, tirade, doxologie, droom, encomium (lofdicht; iemand warm bewieroken), epiloog, exhortatie, expositie, afscheidsrede, formule, genealogie, groeten, geschiedenis, huishoudregels, hymne, imprecatie (verwensing; gebed om afrekening; Ps.10:15: Breek zijn arm, Ps.74:11: Steek Uw hand uit Uw boezem en verdelg!), inclusio (1e en laatste regel dezelfde; Ps.8), instructie, ironie, kerygma, klaaglied, wet, rechtszaak, lijst, opdracht, uitzending, belijdenis, wonder, motif (terugkerend patroon), opening, orakel, gelijkenis, petitie, lofprijs, gebed, proloog, spreuk, quotatie, refrein, verslag, retorische vraag, raadsel, koninklijk edict, satire, dankzegging, reisverslag, overeenkomst, visioen, wee, woordketting.

97

Ander literair gereedschap

Hyperbool: Turbotaal om te shockeren en een punt te maken.

-Matt.18:8-9:"Als je voet of je hand je tot zonde verleidt, houw hem af. Het is beter voor je met één ten leven te gaan dan met twee in het hellevuur geworpen te worden".
-Niet letterlijk nemen: Jezus zegt niet dat je dat moet doen, zonde zit binnenin, maar dat je met vernietigende zonde in je leven rigoreus moet afrekenen.

Herhaling voor nadruk: De schrijver herhaalt iets, soms meermaals, om je aandacht ervoor te vragen. :

-Hand.15:16: "Daarna zal Ik wederkeren en de vervallen hut van David weder opbouwen, en wat daarvan is ingestort, zal Ik weder opbouwen, en Ik zal haar weder oprichten, …".
-Driemaal in één vers vertelt Lucas Jakobus' woorden uit Amos 9:11-12.

98

Ander literair gereedschap

Eufemisme: iets onaangenaams of een taboe luchtig zeggen.

-1Sam.24:4: "om zijn voeten te overdekken" (achter in de spelonk zijn behoeften te doen).

Hebreeuwse idioom:

-Mal.1:2 "Esau heb Ik gehaat"? Geen haat tegen Esau maar voorkeursliefde voor Jacob. Dat is omdat Gods bedoelingen via Jacob voortgang vinden (de Messias kwam uit de Joden, Joh.4:22, niet uit de Edomieten).

-Gen.9:22: "zag Cham zijn vaders naaktheid". Hoewel hier discussie over is, bedoelt de tekst dat Cham seks had met zijn moeder, waarom Noach zijn nageslacht, Kanaän, vervloekte. In Lev.18:7 is "de schaamte van uw vader, dat is de schaamte van uw moeder, niet ontbloten", geen gemeenschap met je moeder hebben.

99

Vertelling (44%)

* God communiceert ons Zijn gedachten door ons een verhaal te vertellen. Bv. 2 Samuel 6:20 (Mikal sneert naar David. Waarom?).

* Vertelling maakt gebruik van setting, karakters en plot.

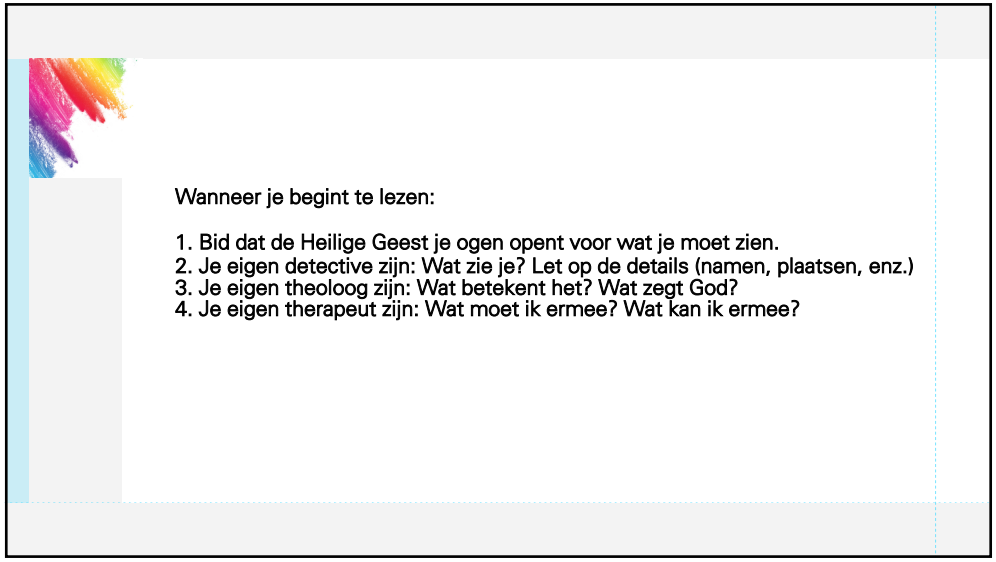
* Karakters: Let op de karakters en namen: Wat vertelt de schrijver je over iemand? Welke keuzes maakt hij/zij en hoe loopt het af? Wie is de good/bad guy?

* Vergelijk de karakters: Vb. Ruth en Orpa? Hanna en Peninna? Paulus en Barnabas? Plat of rond? Statisch of dynamisch?

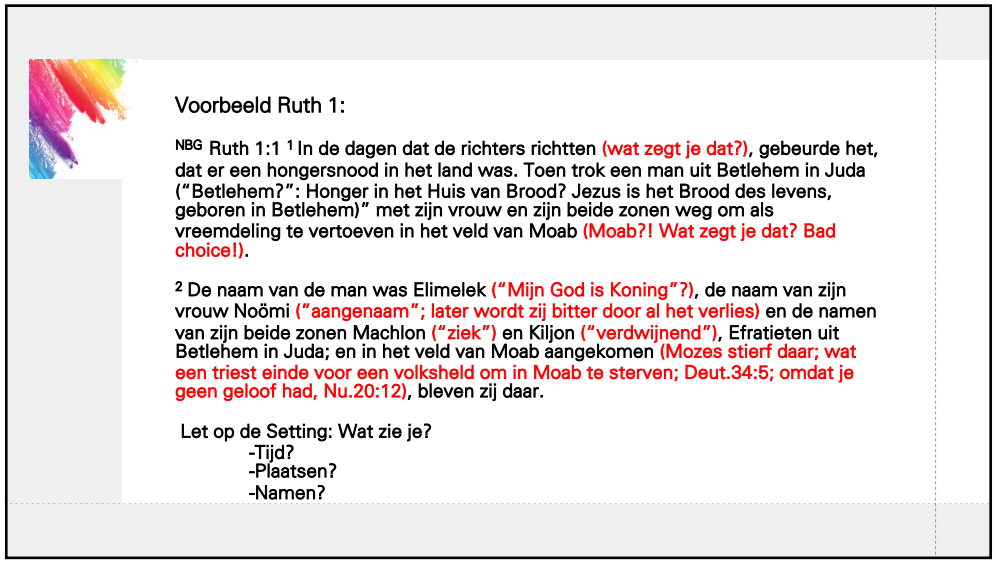
* Setting: Tijd en plaats. Wanneer en waar speelt het zich af? Voorbeeld Ruth 1:1.

* Plot: "Er was eens"… een schurk… een held… "en zij leefden nog lang en gelukkig".

100

Wanneer je begint te lezen:
1. Bid dat de Heilige Geest je ogen opent voor wat je moet zien.
2. Je eigen detective zijn: Wat zie je? Let op de details (namen, plaatsen, enz.)
3. Je eigen theoloog zijn: Wat betekent het? Wat zegt God?
4. Je eigen therapeut zijn: Wat moet ik ermee? Wat kan ik ermee?

101

Voorbeeld Ruth 1:
NBG Ruth 1:1 1 In de dagen dat de richters richtten (wat zegt je dat?), gebeurde het, dat er een hongersnood in het land was. Toen trok een man uit Betlehem in Juda ("Betlehem?": Honger in het Huis van Brood? Jezus is het Brood des levens, geboren in Betlehem)" met zijn vrouw en zijn beide zonen weg om als vreemdeling te vertoeven in het veld van Moab (Moab?! Wat zegt je dat? Bad choice!).
2 De naam van de man was Elimelek ("Mijn God is Koning"?), de naam van zijn vrouw Noömi ("aangenaam"; later wordt zij bitter door al het verlies) en de namen van zijn beide zonen Machlon ("ziek") en Kiljon ("verdwijnend"), Efratieten uit Betlehem in Juda; en in het veld van Moab aangekomen (Mozes stierf daar; wat een triest einde voor een volksheld om in Moab te sterven; Deut.34:5; omdat je geen geloof had, Nu.20:12), bleven zij daar.
Let op de Setting: Wat zie je?
-Tijd?
-Plaatsen?
-Namen?

102

Voorbeeld Ruth 1:

NBG Ruth 1:3-6 4 3 Toen stierf Elimelek, de man van Noömi, zodat deze met haar beide zonen achterbleef. Dezen namen zich Moabitische vrouwen: de ene heette Orpa en de andere Ruth; en zij woonden daar ongeveer tien jaren. 5 Toen stierven ook die twee, Machlon en Kiljon, zodat die vrouw achterbleef, zonder haar beide zonen en haar man. 6 Daarna maakte zij zich met haar schoondochters op en keerde uit het veld van Moab terug, want zij had in het veld van Moab vernomen, dat de HERE naar zijn volk omgezien had door hun brood te geven.

16 Maar Ruth zeide: Dring er bij mij niet op aan, dat ik u in de steek zou laten, door van u terug te keren; want waar gij zult heengaan, zal ik heengaan, en waar gij zult vernachten, zal ik vernachten: uw volk is mijn volk en uw God is mijn God; 17 waar gij zult sterven, zal ik sterven, en daar zal ik begraven worden. Zo moge de HERE mij doen, ja nog erger: voorwaar, de dood alleen zal scheiding maken tussen mij en u. 18 Toen zij zag, dat zij vastbesloten was met haar mede te gaan, hield zij op tot haar te spreken.

Let op de karakters: Verschil tussen Orpa en Ruth? Welke keuzes maakten zij? Wat zegt het je over Ruths karakter?

103

Poëzie (33%)

* Niet alleen voor meisjes met blonde pijpenkrullen en een poëziealbum. ☺

* Gods Geest communiceert Zijn gedachten door normaal taalgebruik aan te passen naar poëzie, desnoods door over ons te zingen.

* Poëzie maakt gebruik van beeld: Een beeld pakt je. Werkt krachtig op je in. Een beeld gaat voor je innerlijke wereld. Je zíet Gods gedachte voor je (bedoeling). God probeert je affecties richting Hem te buigen. Intensiveert woorden (“turbotaal”). Vb. Ps.18:30. Ps.23. Deut.33:27. Jes.33:2, 59:1.

* God is uit op je emoties en wil verwondering verwekken, shockeren, empathie losmaken, vrees, hoop, worship…

* Verlangzaam je tempo. Niet teveel beelden tegelijk. Moet op je inwerken.

* Veel charismatischen en tieners zijn beelddenkers? Rechterbrein. ☺

104

Poëzie (33%)

* Maakt gebruik van parallelisme: het rijmen van gedachten om te versterken.

Synoniem: De volgende regel herhaalt de eerste in andere bewoordingen om de gedachte te versterken.
Psalm 27:1 "De Here is mijn licht en mijn heil, voor wie zou ik vrezen? De Here is mijns levens veste, voor wie zou ik vervaard zijn?"

Synthetisch: De volgende regel bouwt verder op de eerste.
Psalm 18:37 "U hebt mij ruimte gegeven voor mijn schreden, en mijn enkels wankelden niet".

Antithetisch: De volgende regel staat in contrast.
Ps.1:3-4 "Welzalig de man… Als een boom… *Maar* alzo niet de goddelozen die toch zijn als kaf dat.. (zijn er niet meer)".

Vergelijkend: Ps.42:2 "Als een hinde…".

105

Discours/Betoog (23%)

* God communiceert ons Zijn gedachten door een logisch betoog.

* Betoog maakt gebruik van argumenten (logische argumentatie).

* Bv. Paulus' epistels, Petrus' epistels, enz.

* Volg de gedachtenlijn.

* Let op verbindingswoorden: "Dus", "Want", "Daarom", "Omdat".
-Vb. Rom.8:1: "Zo is er dan nu…"
-Hoezo? Dat lees je vanaf hoofdstuk 1.

106

Tot slot: Hoe ik lees

* Het onderscheid OT/NT hou ik losjes vast (is verwarrend).
* "Het OT is niet oud en het is geen testament" (W.v.Nieuwenhuizen).
* De term "OT" is een christelijke uitvinding van Tertullianus (200 AD) en kapt onze Hebreeuwse wortels af.
* Heb.8:13 gaat over het oude Mozaïsche Verbond dat verdwijnt, niet het hele OT (vers 9).

* Ik lees met een ander onderscheid: Gen.1-11 (schepping en probleem) en Gen.12-Opb.22 (Gods oplossing).

* Misschien beter om het OT weer gewoon de Tenach te noemen: Jezus refereert in Luc.24:44 aan de 3-delige Tenach.

107